

ARMO

I. Sanan merkitys.

Sanaa, jolla armoa tarkoitetaan (kreik. charis), ei ole luotu yksinomaan kristinuskossa; se esiintyy VT:ssa. Mutta juuri UT on vakiinnuttanut sen merkityksen ja antanut sille koko laajuutensa. Se käytti sanaa nimenomaan luonnehtiaukseen Jeesuksen Kristuksen perustamaa uutta järjestystä ja asettaakseen sen vastakkain vanhan taloudenhoidon kanssa: tätä hallitsi laki, tuota armo (Room. 6:14 f.; Joh. 1:17).

Armo on Jumalan lahja, johon sisältyvät kaikki muutkin lahjat, myös hänen Poikansa, jonka hän antaa (Room. 8:32), mutta armo ei ole pelkästään tämän lahjan kohde. Se on lahja, jossa lahjan antajan anteliaisuus säteilee ja ympäröi anteliaisuudellaan sen vastaanottavan luodun olennon. Jumala antaa armossaan, ja se, joka ottaa hänen lahjansa vastaan, saa hänen edessään osakseen suosiota ja mielisuosiota.

Merkityksellisessä yhtymäkohdassa heprean ja kreikan sana, jotka latinaksi on käännetty gratia ja ranskaksi grâce, soveltuvat kumpikin ilmaisemaan sekä lahjan lähdeä antajassa että lahjan vaikutusta sen vastaanottajassa. Tämä johtuu siitä, ettei Jumalan ylin lahja ole täysin vieras niille vuorovaikutussuhteille, joiden kautta ihmiset liittyvät toisiinsa, ja siitä, että hänen ja meidän välillämme on siteitä, jotka paljastavat meissä hänen kuvansa. Heprean hen tarkoittaa ensiksi korkea-arvoisen henkilön suosiota ja vastikkeetonta hyväntahtoisuutta, sitten tämän suosion konkreettista osoitusta: sen osoittaa se, joka antaa ja suo suosion, ja sen vastaanottaa se, joka saa osakseen suosion ja löytää armon; lopuksi se tarkoittaa viehätystä, joka vetää katseen puoleensa ja pitää suosion yllä. Kreikan charis taas, lähestyen asiaa jotakuinkin päinvastaisella tavalla, tarkoittaa ensiksi kauneuden säteilevää viehätysvoimaa, sitten hyvyyden sisäisempää säteilyä ja lopuksi lahjoja, jotka todistavat tästä anteliaisuudesta.

II. ARMO VANHASSA LIITOSSA.

Jumalan Jeesuksessa Kristuksessa ilmoittama ja antama armo on läsnä VT:ssa sekä lupauksena että toivona. Moninaisissa muodoissa ja eri nimityksin armo esiintyy kaikkialla VT:ssa, mutta se liittyy aina yhteen Jumalan ihmiselle antamat lahjat ja ne vastaanottavan ihmisen. VT:n kristillinen lukutapa, sellaisena kuin pyhä Paavali sen esittää galatalaisille, merkitsee sitä, että vanhan liiton taloudenhoidossa tunnistetaan armon Jumalan teot ja piirteet.

1. Armo Jumalassa.. Jumala määrittelee itsensä näin: ”Jahve, hellyyden ja armon Jumala, hidas vihastumaan ja rikas laupeudesta ja uskollisuudesta” (2. Moos. 34:6). Jumalan armo on yhtä aikaa hädän puoleen kumartuvaa laupeutta (hen), runsasta uskollisuutta omiaan kohtaan (hesed), horjumatonta solidaarisuutta sitoumuksissaan (emet), sydämen hellyyttä ja koko olemuksen kiintymystä niitä kohtaan, joita hän rakastaa (rahamim), ehtymätöntä vanhurskautta (sedeq), joka kykenee takaamaan kaikille luoduilleen heidän oikeuksiensa täyden toteutumisen ja täyttämään kaikki heidän kaipauksensa. Se, että Jumala voi olla omilleen rauha ja ilo, on hänen armonsa vaikutusta. ”Kuinka kallis onkaan armosi (hesed), Jumala! Ihmiset etsiytyvät siipiesi suojaan, he saavat kyllikseen talosi yltäkylläisyydestä ja sinä annat heidän juoda ihastustesi virrasta” (Ps. 36:8 ff.), ”sillä armosi (hesed) on elämää parempi” (Ps. 63:4). Elämä, kaikista hyvistä arvokkain, kalpenee jumalallisen anteliaisuuden kokemuksen edessä, tämän ehtymättömän lähteen edessä. Jumalan armo voi siis olla elämä, joka on kaikkia kokemuksiamme rikkaampi ja täydempi.

2. Jumalallisen armon ilmenemismuodot.. Jumalan anteliaisuus ulottuu kaiken lihan ylle (Sir. 1:10); hänen armonsa ei jää mustasukkaisesti varjelluksi aarteeksi. Tämän anteliaisuuden kirkas merkki on kuitenkin Israelin valinta. Se on täysin vastikkeeton aloite, jota valitussa kansassa ei perustele mikään ansio eikä mikään ennakkollinen arvo: ei kansan lukumäärä (5. Moos. 7:7), ei hyvä käytös (5. Moos. 9:4), ei ”hänen kädensä väkevyys” (5. Moos. 8:17), vaan ainoastaan ”rakkaus teitä kohtaan ja uskollisuus valalle, jonka hän vannoi isillenne” (5. Moos. 7:8; vrt. 5. Moos. 4:37). Israelin alkuperälle on vain yksi selitys: uskollisen Jumalan armo, joka pitää liittonsa ja rakkautensa (5. Moos. 7:9). Tämän armon vertauskuva on maa, jonka Jumala antaa kansalleen: ”purojen ja lähteiden maa” (5. Moos. 8:7), ”vuoria ja laaksoja, joita taivaan sade kastelee” (5. Moos. 11:11), ”kaupunkeja, joita et ole rakentanut, taloja, joita et ole täyttänyt, kaivoja, joita et ole kaivanut” (5. Moos. 6:10 f.).

Tämä vastikkeettomuus ei ole vailla päämäärää: se ei vuodata sokeasti rikkauksia tietämättä, mitä niillä tekisi. Valinnan päämääränä on liitto; armo, joka valitsee ja antaa, on tuntemisen ele; se kiinnittyy siihen, jonka se valitsee, ja odottaa häneltä vastausta: kiittolisuutta ja rakkautta. Tällainen on Deuteronomiumin julistus (5. Moos. 6:5, 12 f.; 5. Moos. 10:12 f.; 5. Moos. 11:1). Jumalan armo tahtoo kumppaneita, vastavuoroisuutta, kommuuniota.

3. Jumalan armo hänen valittujensa yllä.. Sana, joka epäilemättä parhaiten ilmaisee Jumalan anteliaisuuden ihmisessä aikaansaaman vaikutuksen, on siunaus. Siunaus on paljon enemmän kuin ulkoinen suojele: se ylläpitää sen vastaanottajassa elämää, iloa ja voiman täyteyttä. Se luo Jumalan ja hänen luotunsa välille henkilökohtaisen kohtaamisen, saa Jumalan katseen ja hymyn lepäämään ihmisen yllä, hänen kasvojensa ja armonsa säteilemään (*hen*: 4. Moos. 6:25), ja tässä siteessä on jotakin elintärkeää: se koskettaa luovaa voimaa. Isän tehtävänä on siunata, ja jos Israelin historia on kaikille kansoille tarkoitettun siunauksen historiaa (1. Moos. 12:3), se johtuu siitä, että Jumala on Isä ja muovaa lastensa kohtaloa (Jes. 45:10 ff.). Jumalan armo on Isän rakkautta, se luo Jumalan Poikia.

Koska tämä siunaus on pyhän Jumalan siunaus, sen valittujensa kanssa luoma elämä on Jumalalle vihittyä elämää. Valinta on kutsu pyhyyteen ja lupaus Jumalalle vihitystä elämästä (2. Moos. 19:6; Jes. 6:7; 3. Moos. 19:2).

Tähän lapseuden vastaukseen, elämän ja sydämen vihkimiseen, Israel kieltäytyy vastaamasta (vrt. Hoos. 4:1 ff.; Jes. 1:4; Jer. 9:4 f.). ”Niin kuin kaivo pulputtaa vettä, niin (Jerusalem) pulputtaa pahuuttaan” (Jer. 6:7; vrt. Hes. 16; Hes. 20). Silloin Jumala keksii, miten tehdä ihmisessä se, mihin ihminen ei lainkaan kykene, ja saada ihminen itse sen tekijäksi. Turmeltuneesta Jerusalemita hän tekee oikeudenmukaisen kaupungin (Jes. 1:21–26), parantumattoman kapinallisista sydämistä (Jer. 5:1 ff.) hän tekee uusia sydämiä, jotka kykenevät tuntemaan hänet (Hoos. 2:21; Jer. 31:31). Näin hänen oma vanhurskautensa tulee maailmaan (Jes. 45:8, 24; Jes. 51:6).

III. JUMALAN ARMO ON ILMESTYNYT JEESEKSESSÄ KRISTUKSESSA.

Jeesuksen Kristuksen tuleminen osoittaa, miten pitkälle Jumalan anteliaisuus voi ulottua: siihen asti, että hän antaa meille oman Poikansa (Room. 8:32). Tämän ennenkuulumattoman teon lähteenä on hellyyden, uskollisuuden ja laupeuden yhdistelmä, jolla Jahve määritteli itsensä ja jolle UT antaa armon, **charis**, erityisen nimen. Jumalan armon toivotus (johon lähes aina liittyy hänen rauhansa, niin että suuri seemiläinen toivotus yhdistyy kreikkalaiselle ihanteelle tyypilliseen **charis**-käsitteeseen) aloittaa lähes kaikki apostolien kirjeet ja osoittaa, että kristityille armo on lahja yliveraisuudessaan: se kokoaa yhteen kaiken Jumalan toiminnan ja kaiken, mitä voimme veljillemme toivoa.

Kristuksessa meille ovat tulleet armo ja totuus (Joh. 1:17); olemme nähneet ne (Joh. 1:14), ja niin olemme oppineet tuntemaan Jumalan hänen ainosyntyisessä Pojassaan (Joh. 1:18). Samoin kuin olemme oppineet tuntemaan, että Jumala on rakkaus (1. Joh. 4:8), niin Jeesusta Kristusta katsellessamme opimme tuntemaan, että hänen toimintansa on armoa (Tit. 2:11; vrt. Tit. 3:4).

Vaikka synoptikoille yhteinen evankeliumiperinne ei tunne tätä sanaa, se tuntee täysin sen kuvaaman todellisuuden. Senkin mukaan Jeesus on Isän korkein lahja (Matt. 21:37), meidän puolestamme annettu (Matt. 26:28). Jeesuksen herkkyyks ihmisten kurjuudelle ja hänen liiketuksensa kärsimyksen edessä ilmaisevat lisäksi hellyyttä ja laupeutta, joiden kautta Vanhan testamentin Jumala määritteli itsensä. Ja pyhä Paavali, rohkaistakseen korinttilaisia anteliaisuuteen, muistuttaa heitä ”Jeesuksen Kristuksen anteliaisuudesta (**charis**), ... siitä, kuinka hän rikkaana tuli teidän tähtenne köyhäksi” (2. Kor. 8:9).

IV. Armon vastikkeettomuus.

Jos Jumalan armo on lunastuksen salaisuus, se on myös salaisuus siitä konkreettisesta tavasta, jolla kukin kristitty (Room. 12:6; Ef. 6:7) ja kukin Kirkko ottaa sen vastaan ja elää siitä. Makedonian seurakunnat olivat saaneet anteliaisuuden armon (2. Kor. 8:1 f.), filippiiläiset taas osansa apostolinviran armosta (Fil. 1:7; vrt. 2. Tim. 2:9), joka selittää kaiken Paavalin toiminnan (Room. 1:5; vrt. 1. Kor. 3:10; Gal. 1:15; Ef. 3:2).

Karismojen moninaisuuden kautta paljastuu valinta, Jumalasta lähtöisin oleva valinta, joka edeltää kaikkia inhimillisiä ratkaisuja (Room. 1:5; Gal. 1:15), johtaa pelastukseen (Gal. 1:6; 2. Tim. 1:9) ja pyhittää omaan missioon (1. Kor. 3:10; Gal. 2:8 f.).

Valinnan alkuperäinen vastikkeettomuus (Room. 11:5) leimaa Paavalin mukaan koko kristillistä elämää. Pelastus on Jumalan lahja, ei työn perusteella ansaittu palkka (Room. 4:4); muuten ”armo ei enää olisi armoa” (Room. 11:6). Jos pelastus olisi jonkinlaisen lain noudattamisen ansiota, Jumalan armolla ei enää olisi tarkoitusta, ”uskolla ei olisi enää merkitystä eikä lupaus toteutuisi” (Room. 4:14). Ainoastaan usko lupaukseen kunnioittaa Jumalan työn todellista luonnetta: se on ennen kaikkea armoa.

Valinnan vastikkeettomuutta korostavat vielä ne konkreettiset olosuhteet, joissa se tapahtuu. Jumala valitsee viholaisen ja armahtaa tuomitun: ”Kun me vielä olimme voimattomia..., syntisiä, Jumalan vihollisia”, emmekä kenneet vapauttamaan itseämme synnistä, ”Jumala sovitti meidät kanssaan Poikansa kuoleman kautta” (Room. 5:6–10). Jumalan armo ei tyydy hyvittämään kuoleman velkaa vapauttavalla päätöksellä (Room. 3:24; Ef. 2:5), vaan vie anteliaisuuden kaikkien rajojen tuolle puolen. Siellä, missä synty oli lisääntynyt, armo tulvii ylenpalttisesti (Room. 5:15–21); se avaa varauksetta jumalallisen anteliaisuuden ehtymättömän rikkauden (Ef. 1:7; Ef. 2:7) ja vuodattaa sitä säästelemättä (2. Kor. 4:15; 2. Kor. 9:14; vrt. 1. Kor. 1:7). Kun Jumala on antanut oman Poikansa meidän puolestamme, ”kuinka hän ei antaisi meille kaikkea armoa?” (Room. 8:32).

V. Armon hedelmällisyys.

Jumalan armo ”ei ole hedelmätön” (1. Kor. 15:10). Se antaa uskolle mahdollisuuden tuottaa tekoja, tehdä työnsä (1. Tess. 1:3; 2. Tess. 1:11), ”vaikuttaa rakkauden kautta” (Gal. 5:6) ja kantaa hedelmää (Kol. 1:10): ”hyviä tekoja, jotka Jumala on edeltäpäin valmistanut, jotta me niitä tekisimme” (Ef. 2:10). Apostoleille armo on ehtymätön toiminnan lähde (Ap. t. 14:26; Ap. t. 15:40); se tekee Paavalista sen, mikä hän on, ja vaikuttaa hänessä kaiken, mitä hän tekee (1. Kor. 15:10), niin että hänen persoonallisin puolensa, ”se mitä minä olen”, on juuri tämän armon työtä.

Koska armo on muutoksen ja toiminnan periaate, se edellyttää jatkuvaa myötävaikutusta. Tämän palveluviran saaneina emme lannistu (2. Kor. 4:1), vaan olemme aina valmiit ”olemaan kuuliaisia armolle” (2. Kor. 1:12) ja ”vastaa-

maan” sille (Room. 15:5; vrt. Fil. 2:12 f.). Armo ei kuitenkaan petä, vaan riittää aina, pahimmassakin ahdingossa, sillä juuri silloin sen ”voima tulee täydelliseksi heikkoudessa” (2. Kor. 12:9).

Armo on näin uuden olemassaolon syntymä (Joh. 3:3 ff.): kyse on Hengen synnyttämästä elämästä, Hengen, joka elävöittää Jumalan poikia (Room. 8:14–17). Tätä olemassaoloa kuvataan usein oikeudellisilla käsitteillä, joiden tarkoituksena on ilmaista armon perustaman kristillisen järjestyksen todellisuus. Kristitty on ”kutsuttu armossa” (Gal. 1:6), ”vahvistettu armossa” (Room. 5:2), ja hän elää sen hallintavallan alaisena (Room. 5:21; Room. 6:14). Tämä olemassaolo ei kuitenkaan ole pelkkä asiointi, jonka oikeudellinen nimitys olisi jonkin auktoriteetin vahvistama; se on elämää sanan täydessä merkityksessä: sitä elämää, jossa ne, jotka ovat ”palanneet kuolemasta”, elävät uutta elämää ylösnousseen Kristuksen kanssa (Room. 6:4, 8, 11, 13). Eri horisontista lähtien Paavalin kokemus kohtaa tässä täydellisesti Johanneksen kokemuksen: Kristuksen armo on elämän lahja (Joh. 5:26; Joh. 6:33; Joh. 17:2).

Tämä elämän kokemus on Pyhän Hengen kokemus. Armon järjestys on Hengen järjestys (Room. 8:14; Room. 7:6); synnistä vapautettu ihminen kantaa pyhityksen hedelmiä (Room. 6:22; Room. 7:4). Henki, joka on Jumalan ylivertainen lahja (Ap. t. 8:20; Ap. t. 11:17), ”todistaa meidän hengenämme” (Room. 8:16) kiistattoman kokemuksen kautta, että armo todella tekee meistä Jumalan lapsia, jotka kykenevät huutamaan Jumalaa Isäksi: Abba. Tällaista on armon vaikuttama vanhurskauttaminen (Room. 3:24); armo antaa voiman olla todella sitä, mitä Jumala odottaa meiltä: poikia Isän edessä (Room. 8:14–17; 1. Joh. 3:1 ff.). Kun kristitty näin havaitsee Jumalan armossa kaikkien tekojensa lähteen, hän löytää oikean asenteen ihmisten edessä, aidon arvokkuuden, joka ei kerskaile omistavansa mitään, vaan siitä, että on saanut kaiken armosta, ennen kaikkea vanhurskauden. Arvokkuuden ja armon Paavali liittää nämä kaksi sanaa läheisesti toisiinsa (Room. 4:2 ff.; Room. 5:2 ff.; 2. Kor. 12:9; vrt. Ef. 1:6).

JG

Katso myös: → Kiitoksenanto – beatitude AT I – benediction – bien-mal III 3 – charismes – don – foi NT III 2 – Vanhurskauttaminen II 3 – liberation-liberte I, III 2 a c – loi B III 5 ; C III 1 – Laupeus – Teot NT II 1 – Pelastus NT – tendresse